

Danske Professionshøjskolors opmærksomhedspunkter ved implementering af den politiske aftale *'Flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele Danmark'*

I juni 2021 indgik et bredt flertal af Folketingets partier den politiske aftale *'Flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele Danmark'*.

Danske Professionshøjskoler deler partiernes ønske om, at der skal være gode uddannelsesmuligheder for unge og voksne i alle dele af Danmark. Professionshøjskolerne udbyder i dag uddannelser 37 forskellige steder i Danmark, og er dermed allerede nu bredt repræsenteret i landet. Siden aftalens indgåelse har institutionerne arbejdet målrettet med at omsætte de politiske beslutninger i institutionsplaner.

Den politiske aftale har meget forskellige konsekvenser for professionshøjskolerne. På tværs af alle institutioner har Danske Professionshøjskoler fem opmærksomhedspunkter for den videre implementering af den politiske aftale.

1. Rekrutteringsudfordringerne til velfærdsfag skal løses – også i de store byer

Mange steder i Danmark mangler der uddannede medarbejdere inden for velfærdsfagene – det gælder ikke mindst i de store byer. I 2030 forventes der at mangle mere end 35.000 uddannede medarbejdere inden for disse fag viser en prognose fra DAMVAD Analytics fra 2021.¹

Rekrutteringsudfordringerne til velfærdsfagene forstærkes yderligere af følgende tre tendenser inden for demografi og unges uddannelsesvalg:

- 1) Ungdomsårgangene bliver i de kommende år mindre – i 2030 vil der således være 9 pct. færre 17-årige end i 2021.² Den samlede gruppe af kommende uddannelsessøgende til de videregående uddannelser vil altså forventeligt blive mindre de kommende år. Det kan således blive en udfordring at tiltrække studerende nok til flere uddannelsesudbud.
- 2) De seneste 25 år har et stigende antal unge valgt at tage en studentereksamen fra det almene gymnasium (stx). I samme periode er antallet af optagne på en akademisk bacheloruddannelse, der har en stx-baggrund, steget med 147 pct. fra 1995 til 2020, mens antallet af optagne på pædagog-, lærer-, sygeplejerske- og socialrådgiveruddannelserne med en stx-baggrund er steget med 36 pct i samme periode.³ Stigningen i tilgangen til akademiske bacheloruddannelser har med andre ord været mere end fire gange så stor.
- 3) Søgningen til professionsuddannelserne inden for velfærdsområdet har de senere år været vigende. Fra 2016 til 2021 er udviklingen af kvalificerede 1. prioritetsansøgere faldet med mellem 5 og 20 pct. på uddannelserne til lærer, pædagog, socialrådgiver og sygeplejerske.⁴

Samlet set forventes det, at de tre tendenser vil forstærke rekrutteringsudfordringerne til velfærdsfagene, hvor der samtidig mange steder ses tegn på øget afvandring fra fagene.

¹ www.danskeprofessionshøjskoler.dk/analyser-og-fakta/damvad-analytics-behovet-for-velfaerdsuddannede-i-2030/

² Danske Professionshøjskoler på baggrund af Danmarks Statistik befolkningsfremskrivning, 2019.

³ Danske Professionshøjskoler på baggrund af data fra Uddannelses- og Forskningsministeriets datavarehus

⁴ Danske Professionshøjskoler på baggrund af data fra Uddannelses- og Forskningsministeriets datavarehus

Hvis både ambitionerne i den politiske aftale skal indfris, og rekrutteringsudfordringerne til velfærdsfagene skal imødekommes, så er det afgørende, at der kommer en bedre balance mellem udbudte videregående uddannelser og efterspørgsel efter arbejdskraft i samfundet.

Da der således er en afgrænset mængde af unge, som søger og kan optages på de videregående uddannelser, konstaterer Danske Professionshøjskoler, at en reduktion i universiteternes optag alt andet lige vil fremme muligheden for, at flere søger mod centrale professionsuddannelser. Det gælder ikke mindst i de store byer, hvor børne- og ældretallet er stigende side om side med en betydelig mangel på kvalificerede lærere og pædagoger. Samtidig med – at der med enkelte undtagelser - er mange ledige pladser på netop disse uddannelser.

2. Praktikpladser kan blive en udfordring med flere nye udbud

Praktikpladser er en forudsætning for oprettelse af nye udbud af professionsuddannelserne, styrkelse af eksisterende udbud og imødekommelse af efterspørgslen efter sygeplejersker, bioanalytikere, radiografer, jordemødre mv.

Derfor er Danske Professionshøjskoler glade for etableringen af *'Nationalt Partnerskab for Professionsuddannelserne på Velfærdsområdet'*, som en del af den politiske aftale, og vi ser frem til at blive inddraget i det videre arbejde.

Danske Professionshøjskoler vil dog rette opmærksomhed på, at det allerede i dag er vanskeligt at indgå tilstrækkelig mange praktikaftaler med kommuner og regioner, og det er et omfattende arbejde at få tusinder af aftaler på plads årligt. Med en række nye udbud af uddannelser inden for velfærdsområdet vil den udfordring blive forstærket.

Det er således helt afgørende, at parterne i *'Nationalt Partnerskab for Professionsuddannelserne på Velfærdsområdet'* er opmærksomme på at løse disse udfordringer i dialog med de lokale parter - kommuner, regioner og professionshøjskoler.

I den sammenhæng er det ligeledes afgørende, at der arbejdes på ikke alene at skaffe tilstrækkelig med praktikpladser, men også at praktikkerne får en fornøden kvalitet og praktikstederne forudsætninger for at levere praktik af den fornødne kvalitet.

3. Risiko for såkaldt 'uddannelseskannibalisierung'

Med den politiske aftale *'Flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele Danmark'* har et bredt flertal i Folketinget besluttet, at unge og voksne uddannelsessøgende i alle dele af Danmark skal have bedre mulighed for at tage uddannelser tæt på, hvor de bor.

Det er dog vigtigt at have en opmærksomhed på, at nye uddannelsesudbud af fx læreruddannelsen ét sted kan have den konsekvens, at et andet eksisterende læreruddannelsessted i nærheden bliver truet af lukning, da de to uddannelsessteder vil konkurrere om de samme potentielle studerende. Det gør sig særligt gældende i de kommende år, hvor ungdomsårgangene vil blive mindre.

Denne problemstilling gør sig med al sandsynlighed ikke alene gældende mellem ens uddannelser inden for én uddannelsessektor, men kan tillige knytte sig til nye udbud på universitetsområdet af en uddannelse, der har ligheder med en eksisterende professionsuddannelse i et givent geografisk område.

4. Bevillingsændringerne i den politiske aftale rammer professionshøjskolerne meget forskelligt

Finansieringen af den politiske aftale '*Flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele Danmark*' betyder, at professionshøjskoler med mange decentrale udbud tilføres flere midler, mens andre professionshøjskoler med mange studerende i de store byer vil opleve en relativ stor bevillingsnedgang. Danske Professionshøjskoler har beregnet, at i forhold til undervisningsindtægterne i 2020 påvirkes professionshøjskolernes bevillinger i perioden 2021 til 2025 inden for spændet -51,2 millioner kr. til +83,6 millioner kr. Når hele bevillingsændringen for denne periode er slået igennem i 2025, svarer dette til en årlig påvirkning af bevillingerne på mellem -2 pct. og +8 pct i forhold til undervisningsindtægterne i 2020. Det er den økonomiske påvirkning, inden der oprettes, udflyttes eller lukkes uddannelser. Der er således for flere institutioner de facto indstiftet et nyt omprioreringsbidrag.

Som følge af den generelle underfinansiering i aftalen af etablering af nye pladser uden for storbyerne forøges denne skævdeling, når aftalen implementeres, da professionshøjskolerne med mange studerende i de store byer er pålagt at foretage de største aktivitetsudvidelser.

Danske Professionshøjskoler mener, at det er væsentligt at have opmærksomhed på, at det alt andet lige vil skabe kvalitetsforskelle for de studerende, således at man uden for de store byer tilbydes bedre uddannelser end i de store byer.

Endeligt finder Danske Professionshøjskoler det beklageligt, at aftalepartierne ikke fandt ny finansiering til en så stor ændring i uddannelseslandskabet, men i meget høj grad finansierer aftalen inden for den videregående uddannelsessektors egen ramme.

5. Professionshøjskolerne bør tilgodeses i 2030-udviklingspuljen

I den politiske aftale er der afsat 209,5 mio. kr. i årene 2021 til 2025 til en 2030-udviklingspulje, som partierne i de kommende år kan prioritere med henblik på at understøtte nye uddannelsesmuligheder uden for de fire største byer.

Det er Danske Professionshøjskoler's anbefaling, at aftalepartierne vil reservere hovedparten af puljen til professionshøjskolerne, der som uddannelsessektor bidrager med en betydelig del af nye uddannelsesudbud uden for de store byer med implementeringen af den politiske aftale.

En styrket finansiering vil bidrage til, at de nye uddannelsesudbud uden for de store byer gøres mere levedygtige og robuste. Dette skal ses i lyset af, at den politiske aftale alene reserverer en mindre del af etableringsomkostningerne til professionshøjskolernes mange nye udbud, hvilket Danske Professionshøjskoler mener bør tages op til revision.